

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ЩОДО МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ

Кувачов В.П., к.т.н.,

Чорна Т.С., к.т.н.,

Мітков В.Б., к.т.н.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
м Мелітополь, Україна*

Summary: *The article is devoted to the teachers' role in motivating students to study.*

Keywords: *image, teacher, student, motivation, competence.*

За останні десятиліття світ змінює своє відношення до всіх видів освіти. У національній доктрині розвитку освіти України зазначено, що «головна мета української системи освіти – створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості...» [1]. Освіта, особливо вища, розглядається як головний чинник, що веде до соціального та економічного прогресу. А найважливішою цінністю та основним капіталом сучасного суспільства є *людина*, що здатна до пошуку, освоєння нових знань і ухвалення нестандартних рішень. Одним з опорних моментів щодо реалізації цієї тези є визначення здобувачів вищої освіти з кінцевою метою навчання. Саме відсутність чіткого орієнтиру в житті призводить до низької мотивації навчання. Сьогодні це є однією з актуальних проблем вищої освіти України. Тому формування та посилення позитивної мотивації у студентів до процесу навчання – це ключове завдання кожного викладача вищої школи, яке він вирішує особисто, залежно від своєї педагогічної та професійної майстерності, з урахуванням принципу реалізації єдності теорії і практики.

У науковій літературі найчастіше зазначено: мотивація – це сукупність причин психологічного характеру, що пояснюють поведінку людини, спрямованість і активність цієї поведінки [2]. Науковці визначають певні техніки мотивування: переконання; викликання інтересу; навіювання; делегування; закріплення позитивного враження. З багатьох мотивів, що спонукають навчальну діяльність, завжди можна виділити мотив, що займає домінуюче положення. Такий мотив, як правило, стає змістоутворюючим, тобто визначає загальну спрямованість навчальної діяльності, її місце в системі відношень і цінностей людини. Інші мотиви займають підпорядковане положення, виконуючи функцію додаткових стимуляторів навчання. У період навчання нерідко відбувається зміна домінуючого мотиву. Якщо домінує зовнішня мотивація, навчання набуває формального характеру та, як правило, орієнтоване не на засвоєння нових знань і способів дій, а на успішне завершення сесії. Студенти намагаються в короткий сесійний період завчити величезний об'єм навчального матеріалу і швидше «здати» його. Навчальна діяльність при цьому не формується. Якщо у структурі мотивів домінує

внутрішня мотивація, змістовно пов'язана з навчальною діяльністю, а навчальні мотиви глибоко усвідомлені та стійкі (сила мотиву), то вони стають умовою формування навчальної діяльності студентів [3].

Однак не підлягає сумніву той факт, що імідж викладача здатний суттєво вплинути на ставлення студентів до предмету та на мотивацію щодо його вивчення. Розраховувати тільки на те, що саме положення викладача вузу буде повністю визначати його вплив на студентів, сьогодні не доводиться. Можливість створення власного іміджу, в основі якого лежать досягнення сучасної психології та педагогіки, повністю знаходиться в руках викладача. Про імідж викладача та його ролі у розвитку мотивації студентів останнім часом говорять все частіше і серйозніше. Необхідність мати власний бренд викладачем вищої школи стає все більш очевидним тому, що високий професіоналізм, сам по собі, не забезпечує успішну реалізацію у конкурентному середовищі. За результатами досліджень [5] викладачі позитивного особистісно-орієнтованого типу більше привабливі для студентів, ніж хороші професіонали або вчені без активної громадської позиції. Безумовно, що вплив на таку ситуацію, в значній мірі, мають сучасні соціально-економічні чинники. На нашу думку, у студентів сьогодні відбувається переоцінка цінностей. Будь-яка деформація ціннісної системи пов'язана з переглядом ідеалів, потреб, звичок, які проєктують ставлення людини до самого себе і навколишнього світу. Безумовно в сучасній гуманітарній науці складається концепція нової цивілізації – цивілізації нової якості, основна мета якої направлена на якісні характеристики людини, освіти, інтелектуальних і соціальних ресурсів [4]. У фундаментальному, сенсі якість освіти сьогодні – це якісний образ нової людини (викладача), що виражає його неповторність і свідчить про досягнення вершини особистісного розвитку. Набуття цього образу забезпечується не тільки і не стільки досконаліми програмами і технологіями навчання, скільки характером взаємодії між тим, хто навчає і тим, хто навчається, наставником і вихованцем. Доля окремого студента і найзухваліших освітніх реформ вирішується в конкретних вузівських аудиторіях і залежить від порядності, сумлінності, професіоналізму викладачів, від тих ціннісних пріоритетів, які визначають їх педагогічну діяльність. Слова і заклики виховують студента не на стільки ефективно, скільки на його виховання впливає особистість педагога, його життя і професійна позиція, система моральних регуляторів. Викладач є для студентів найяскравішим і дієвим прикладом справжнього служіння своїй справі.

Згідно проведеного дослідження [5] викладачеві варто знати, що ядром його ідеального іміджу є компетентність, захопленість наукою та інтелектуальним пошуком. Також важливе значення в іміджі викладача вузу займає його енергетичний потенціал (привабливість, харизма). Студентами відзначається, що викладач повинен прагнути «передавати енергію» через себе, направляти інформацію у вигляді енергетичного потоку кожному в аудиторії, уявляючи, як вона у вигляді позитивних емоцій повертається назад осмислена і засвоєна. Тоді самі студенти будуть тягнутися до викладача, відчувати себе легко на його заняттях і в той же час йти з занять збагаченими

і з цікавістю повертатися до викладача знову. Потреба у психологічному комфорті на занятті, орієнтація на емоційну складову академічної викладацької культури очевидна. Причому під енергетикою викладача може розумітися його особлива інтелектуальна сила. У контексті обговорення цього питання зі студентами відзначено, що викладач повинен заряджати своєю енергією і заражати тягою до непізаного.

Висновки. Сьогодні, під впливом останніх подій, формуються нові цінності у студентів. А будь-яка деформація ціннісної системи пов'язана з переглядом ідеалів, потреб, звичок, які проєктують ставлення людини до самого себе і навколишнього світу. Тому, на нашу думку, ідеальний викладач повинен поєднувати в собі дві рівнозначні частини – вченого-педагога та харизматичного лідера, який є автором свого власного життя. Саме такі викладачі мають максимальний вплив на сучасних студентів. Адже їм необхідні ґрунтовні теоретичні знання та практичні навички, отриманні шляхом самостійного творчого пошуку в процесі адаптації теоретичних знань до майбутнього фаху під керівництвом успішного у їх розумінні викладача.

Список літератури

1. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 «Про Національну доктрину розвитку освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 20.05.2019).
2. Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 207, Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
3. Методика викладання у вищій школі (мотивація навчальної діяльності): Матеріали методичного семінару «Мотиваційний підхід до організації навчального процесу у вищій школі» / [Н. Я. Кравчук, О. Є. Коваль]. – Тернопіль: ТНЕУ, 2011. – 81 с.
4. Гайворонская Т.В. Имидж преподавателя вуза глазами студентов / Т.В. Гайворонская, Э.М. Шадрин // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – №4(1). – С.25 – 28.
5. Кувачов В.П. Імідж викладача, як фактор мотивації студентів / В.П. Кувачов, Т.С. Чорна, В.Б. Мітков // Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти. Випуск 22 / Збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного – Мелітополь, 2019. – С. 216 – 225 – Режим доступу: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/6697>